

N:o 51.

Ank. till Riksd. kansli den 5 april 1892, kl. 3 e. m

*Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående
byte af mark mellan kronan och Linköpings stad.*

(I. A.)

Under återopande af bilagdt statsrådsprotokoll öfver ecklesiastik-ärenden för den 10 mars innevarande år, har Kongl. Maj:t i en samma dag aflåten, till statsutskottet remitterad proposition (n:o 47) föreslagit Riksdagen medgifva, *dels* att Linköpings stad måtte från kronan förvärfva kronohospitalets inom stadens område belägna, till statsverket indragna första jordskifte mot vederlag af den staden tillhöriga jord, som enligt en af kommissionslandtmätaren A. Th. Calén den 25 november 1889 påbörjad och den 16 december samma år afslutad egoutbytesförrättning föreslagits att mot berörda jordskifte gå i utbyte, tillika med en mellangift i penningar af nitton tusen tre hundra tjuguen kronor 25 öre, skolande för berörda byte gälla de närmare bestämmelser, som vid nämnda förrättning i afseende derå vidtagits, dock att någon godtgörelse till statsverket för arrendeskilnad icke skulle utgöras, samt i öfrigt iakttagas att, innan bytet ginge i verkställighet, Linköpings stad skulle till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet inleverera berörda mellanavgift, nitton tusen tre hundra tjuguen kronor 25 öre, äfvensom hos bemälda myndighet förete intyg derom, att den i bytet ingående så kallade borgarjorden icke vidare besvärades af någon nyttjanderättsupplåtelse;

dels att berörda belopp, nitton tusen tre hundra tjuguen kronor 25 öre, måtte få användas på enahanda sätt, som vore bestämdt i fråga

om köpeskillingarna för de hemman och lägenheter, hvilkas försäljning egde rum jemlikt kongl. brefvet den 29 maj 1874.

Af förenämnda statsrådsprotokoll inhemtas, att Linköpings läns och stifts trädgårdsförening vid allmänt ordinarie sammanträde den 27 juli 1889 beslöt att till Linköpings stad skänka föreningens tomter n:is 73 och 74 i S:t Lars kvarter i nämnda stad med derå uppförda byggnader jemte andra föreningens tillhörigheter med vilkor, bland andra, att staden skulle så fort ske kunde af de till statsverket indragna hospitalslägenheter å stadens område, som föreningen enligt särskilda kontrakt af den 27 oktober 1887 och den 18 juli 1878 af kronan arrenderade till den 1 januari 1899, eller dels lotterna n:is 1 och 3 af första jordskiftet om 8 tunnland 24,7 kappland och dels återstående eller södra delen af samma skifte, innehållande 27 tunnland 18,6 kappland, genom egoutbyte med kronan skaffa sig eganderätt till såväl den del, som af föreningen för egen räkning begagnades, eller 24 tunnland 13 kappland, som ock hvad af återstoden, hvilken af föreningen till enskild person upplåtits, kunde för ett nytt länslasarett erfordras; att, derest 1889 års landsting i Östergötlands län beslöte uppförande af ett länslasarett derstädes, staden skulle för sådant ändamål afgiftsfritt upplåta sistnämnda jord; och att all den af trädgårdsföreningen för det dåvarande begagnade jorden, under namn af Linköpings trädgårdsförenings park, derefter skulle, utan att få till sin areal förminskas, orubbad bibehållas för sitt nuvarande ändamål under en på uppgifvet sätt bildad särskild styrelses förvaltning.

Efter häraf erhållen del, och sedan stadens dräselkammare afgifvit infordradt yttrande i ämnet, hade Linköpings stadsfullmäktige vid sammanträde den 12 september 1889 beslutit att antaga det af trädgårdsföreningen gjorda erbjudandet, dock under visst vilkor i afseende å sammansättningen af förenämnda styrelse, hvilket vilkor derefter af trädgårdsföreningen godkänts.

Sedan emellertid medicinalstyrelsen, med anledning af en utaf direktionen öfver länslasarettet i Linköping framställd begäran att afgifva utlåtande angående lämpligheten af nuvarande lasarettstomten för uppförande af föreslaget sjukhus för 100 patienter, erinrat, att ombyggnad af nuvarande lasarettet stälde sig dyrare än en nybyggnad på en aflägsnare plats, och derjemte förklarat, att den föreslagna platsen för ett nytt lasarett söder om trädgårdsföreningen motsvarade alla de anspråk, man kunde och borde ställa på plats för en dylik anläggning, hade länets landsting vid 1889 års sammanträde beslutit att å den plats, som sålunda blifvit ifrågasatt, uppföra ett nytt lasarett på

100 sängar i hufvudsaklig öfverensstämmelse med arkitekten A. Kumliens af medicinalstyrelsen godkända ritningar och förslag under vilkor, att erforderligt jordområde samt de träd och blomplantor, som vore behöfliga för lasarettet och dess parkanläggning, af Linköpings stad kostnadsfritt öfverlemnades; hvarefter, på ansökning af stadens drätselkammare, kommissionslandtmätaren A. Th. Calén af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet förordnats att verkställa egoutbyte mellan Linköpings stads jord, å ena sidan, och kronohospitalets till statsverket indragna första jordskifte inom stadens område, å andra sidan.

Vid den af bemälde Calén med biträde af gode män verkställda förrättning, som börjats den 25 november och afslutats den 16 december 1889, hade närvarit i egenskap af kronoombud t. f. domänintendenten i länet Fr. Müntzing, mellan hvilken och stadens ombud träffats förening om egoutbyte mellan hospitalslägenheterna och stadens egor, äfvensom i afseende å omfånget för bytet öfverenskommits, att detsamma skulle utsträckas till kronohospitalets hela första jordskifte, hvarefter, och sedan gradering af den i egoutbytet ingående marken egt rum, staden tillagts från kronan sistberörda jordskifte om 22 har 47 ar 85 kvadratmeter, uppskattade till 10 har 80 ar 68.25 kvadratmeter, samt kronan af stadens egor tillagts 27 har 62 ar 19 kvadratmeter, uppskattade likaledes till 10 har 80 ar 68.25 kvadratmeter, och hade tillika, jemte det bestämmelser meddelats om ståndskogslikvid, på yrkande af kronoombudet, att staden intill år 1899, till hvilken tid hospitalslägenheterna vore för kronans räkning utarrenderade, skulle tillskjuta hvad möjligen vederlagsjorden komme att betinga lägre i arrende, af landtmätaren med de biträdande gode männen bestämts, att yrkade ersättningen eller tillskottet skulle af staden till statsverket utgifvas.

Efter det den sålunda verkställda förrättningen blifvit af magistraten i Linköping enligt beslut den 26 juni 1890 faststæld, men Kongl. Maj:t, i anledning af deröfver utaf ombudsmannen och fiskalen hos domänstyrelsen anförda besvär, medelst utslag den 13 derpå följande oktober, enär det genom förrättningen verkställda byte af jord icke vore att hänföra till sådant egoutbyte, som omförmäldes i 7 kap. stiftesstadgan, samt fastställelse för ty ej bort af magistraten meddelas, pröfvat lagligt undanrödja magistratens öfverklagade beslut, hade stadsfullmäktige den 30 december 1890, under förmälan hurusom uppförande af ett nytt länslasarett vore högeligen af behovet påkalladt, och att den enda plats, der det lämpligen kunde uppföras, just vore den nu ifrågavarande, ingått med anhållan, det Kongl. Maj:t täcktes aflåta proposition till Riksdagen, att densamma ville medgifva egoutbytet fullbordan. Denna ansökning,

som insänts af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet, hade dervid tillstyrkts af berörda myndighet under framhållande dels af åtskilliga omständigheter, hvilka enligt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt gjorde det föreslagna bytet antagligt för kronan, dels af de för länet vigtiga intressen, som, då trädgårdsföreningens gåfva vore vilkorlig och, om villkoret icke uppfyldes, äfven landstingets beslut om den nya för länet högst vigtiga lasaretsbyggnaden förfölle, vore af bytets fullbordan beroende.

Efter remiss hade härefter domänstyrelsen den 20 februari 1891 afgifvit utlåtande i ärendet och dervid anmärkt, bland annat, att det syntes såsom om i den mark, kronan enligt egoutbytesförrättningen skulle erhålla, inginge omkring 7 tunnland s. k. borgaråker, hvilken ännu ej återgått till staden, samt att, enligt hvad kartan öfver egoutbytet visade, hospitalslägenheternas mark på hela norra sidan och en stor del af den östra gränsade intill Linköpings nya stadsplan, hvaremot den jord staden skulle lemna vore derifrån skild genom hospitalslägenheterna, och då det syntes påtagligt, att åtminstone den del af kronans jord, som låge närmast stadsplanen, borde såsom till byggnadstomter lämplig ega vida högre värde än som af jordens naturliga beskaffenhet betingades, men vid egoutbytet, såsom vanligt vid dylika förrättningar, egorna med hvarandra jemförts blott på grund af gradering, hade styrelsen ej kunnat antaga, att kronan genom bytet skulle för sin jord erhålla fullt vederlag, hvadan och då, huru beaktansvärda än de ändamål, hvartill hospitalsjorden afsåges, vore för staden och länet, de dock ej syntes ega den allmänna betydelse, att staten borde för ändamålets vinnande vidkännas någon uppoffring, domänstyrelsen förklarar sig ej kunna tillstyrka bifall till stadsfullmäktiges ifrågavarande framställning.

Sedan derefter såväl stadsfullmäktige i Linköping som Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet fått å nyo yttra sig i ärendet, hade domänstyrelsen genom remiss den 25 april 1891 erhållit befallning att, efter företagen utredning och uppskattning af de olika värdena å de jordar, som föreslagits till utbyte, inkomma med utlåtande om och till hvilket belopp, för den händelse det ifrågaställda utbytet skulle komma till stånd, mellangift borde till statsverket erläggas. I anledning häraf hade domänstyrelsen åt t. f. domänintendenten i Södermanlands län B. Davidsson uppdragit att med biträde af en utaf arrendeuppskattningsmännen i samma län, f. d. kaptenen G. von Heijne-Lillienberg, och af förste landtmätaren A. W. Lodén verkställa, efter företagen undersökning på stället, den anbefalda utredningen och uppskattningen; och hade

domänstyrelsen med skrifvelse den 9 oktober 1891 till Kongl. Maj:t öfverlemnadt instrument öfver den förrättning, som i följd häraf utaf nämnda personer hållits den 16 och 17 september 1891.

Af berörda instrument med tillhörande handlingar inhemtades bland annat:

att den kronan tillhöriga, till utbyte föreslagna jord vore till den 1 januari 1899 utarrenderad för tillsammans 1,200 kronor för år;

att stadens till utbyte afsedda jord vore på grund af fyra särskilda kontrakt utarrenderad till den 1 januari 1897 för arrendesummor, dem värderingsmännen ansett kunna beräknas tillhopa till 881 kronor 5 öre;

att i de egor, dem kronan skulle erhålla, inginge omkring sju tunnland s. k. borgaråker, hvilken, öfverlemnadt till nyttjande af vissa borgare och borgarenkor för deras lifstid, upplåtits, enligt af stadsfullmäktiges ordförande lemnadt intyg, under sådana villkor, att hinder icke mötte för staden att när som helst på annat sätt disponera densamma;

att enligt värderingsmännens åsigt statsverket, derest utbytet komme till stånd, borde erhålla en mellangift af 19,321 kronor 25 öre, men deremot afstå från allt anspråk på skilnadsarrende;

att i afseende å den på egoområdena växande skogen borde förhållas på sätt protokollet öfver den af Calén verkställda förrättning derom innehölle; samt

att samtliga arrendatorer af stadens till utbyte föreslagna egoområde förklarar sig villige att efter bytets verkställande fortfarande och på samma villkor som hittills behålla sina nu innehafvande arrenden.

Vid den sålunda verkställda värderingen hade domänstyrelsen, enligt dess skrifvelse den 9 oktober 1891, icke funnit något att anmärka, utan hemställt, att, om bytet komme till stånd, Linköpings stad måtte tillförbindas att dervid till kronan erlägga mellangift till ofvannämnda belopp.

Stadsfullmäktige i Linköping, hvilkas yttrande i anledning häraf inhemtats, hade i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 29 december 1891 meddelat, att de dels förbunde sig gälda berörda mellangift med 19,321 kronor 25 öre, dels åtog sig att, så vidt jordbytet komme till stånd, anvisa de borgare eller borgarenkor eller deras arrendatorer, som sådant fordrade, annan jord i stället för den till utbyte ifrågasatta, som af dem innehades.

Utskottet, som emot hvad Kongl. Maj:t föreslagit icke haft något att erinra, hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må
af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 5 april 1892.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

N:o 52.

Ank. till Riksd. kansli den 5 april 1892, kl. 3 e m.

*Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående
upplåtelse till Stockholms stad af viss del af myntverkets
tomt n:is 1, 2 och 8 i kvarteret Bryggaren å Kungs-
holmen.*

(I. A.)

Under återopande af bilagdt statsrådsprotokoll öfver civilärenden för den 10 mars innevarande år, har Kongl. Maj:t i en samma dag af-låten, till statsutskottet remitterad proposition (n:o 52) föreslagit Riks-dagen medgifva, att åt Stockholms stad måtte upplåtas eganderätten till den del af myntverkets tomt n:is 1, 2 och 8 i kvarteret Bryggaren å Kungsholmen, som erfordrades för utläggning af Norr Mälarstrand i enlighet med stadsfullmäktiges den 1 april 1891 derom fattade beslut, mot det att staden för den mark, hvartill staden sålunda undfinge eganderätt, till statsverket erlade ersättning med belopp, som blefve bestämdt i den ordning, kongl. förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof stadgade.

Af förenämnda statsrådsprotokoll inhemtas, att genom kongl. bref den 10 december 1880 regleringsplan för Kungsholmen i Stockholm blifvit af Kongl. Maj:t med vissa af stadsfullmäktige uppställda förbehåll faststæld, sådan samma plan funnes närmare angifven å upprättad karta med tillhörande beskrifning, enligt hvilken i planen inginge, bland annat,